

13. Regulamentul Consiliului consultativ de expertiză în sfera cercetare-dezvoltare. Chișinău 2000. file:///C:/Users/User/Downloads/86650%20(1).pdf
14. SILISTRARU, N. *Dinamica și funcționalitatea dimensiunilor educației*. Chișinău – 2001. 226 p.
15. TOFLER, A. *Socul viitorului*, trad. de L.Moga și G.Mantu. București 1993. ISBN 9780593159477
16. Valorile educației. O nouă educație axiologică în Republica Moldova. <https://ro.scribd.com/document/40183943/Valorile-educatiei>
17. Definiții. Ordonanță 57/2002 <https://lege5.ro/Gratuit/gm4tioby/definitii-ordonanta-57-2002?dp=gizdkmrsgy3ti>

CZU: 371.21:372.2

DOI: 10.46727/c.v2.1-2-10-2022.p66-72

MODALITĂȚI DE ORGANIZARE A MANAGEMENTULUI GRUPEI DE COPII PENTRU ACTIVITĂȚILE DIN INSTITUȚIA DE EDUCAȚIE TIMPURIE

MANEA Adriana Denisa,

dr., conf. univ., Universitatea Babeș-Bolyai, România,

ORCID: 0000-0003-4394-9526, e-mail: adriana.manea@yahoo.com

COJOCARI-LUCHIAN Snejana,

dr., conf. univ., Universitatea Pedagogică de Stat „I. Creangă” din Chișinău,

ORCID: 0000-0003-1307-2196, e-mail: cojocari.snejana@upsc.md

Abstract. *The efficiency of the instructive-educative activities in the children's group depend in a big proportion on the management of organization of the children group. The author presents different ways of organizing of the children group depending on the way of executing the educational activities, on the perspectives of tackling a children group and on the organization of the educational activities based on the centers of interest.*

Keywords: *management, group management, organization, activities, children*

Grupa de preșcolari este abordată în raport cu tipurile de activitate didactică desfășurată în grădiniță (activități comune, jocuri și activități alese, opționale și extinderi) în dependență de gradul de implicare și dirijare a educatoarei în raport cu activitatea copilului. Activitățile comune implică cel mai mare grad de dirijare din partea educatoarei, fie că activitatea se desfășoară frontal, pe

grupuri sau individual. Procesul instructiv-educativ realizat în cadrul activităților dirijate pune accent pe participarea tuturor copiilor, dar și pe conceperea activităților la un nivel accesibil care să permită realizarea obiectivelor învățământului preșcolar.

Activitățile dirijate din grădinița de copii presupun o conducere, o îndrumare permanentă și un control din partea educatoarei. Proiectarea situațiilor de instruire presupune nu doar realizarea acestora din perspectiva cognitiv-didactică, ci și o abordare social-relațională. În acest sens, educatoarea doar un emițător de cunoștințe sau organizator al condițiilor de asimilare a acestora de către copii, ci și un manager al grupei de preșcolari.

Perspectiva psihosocială a managementului grupei scoate în evidență necesitatea socializării copiilor, cât mai timpuriu, în vederea dezvoltării comportamentului social și a personalității acestora. În cadrul activităților în grupa de copii se lărgeste câmpul relațional al copilului prin plasarea sa într-un sistem relațional. Mediul social al grupei, motivarea socială a învățării, climatul de lucru sunt componente ale unui proces social. Rezultatele sunt dependente de performanțele grupului, de aprecierile celorlalți, de afirmarea unor lideri, de climatul educațional și moral al grupului. Viața și activitatea în grupa de preșcolari presupune interacțiunea acestora, formarea fiecăruia pentru participare la viața grupului, dezvoltarea și antrenarea abilităților psihologice de adaptare și de integrare, de participare, și a aptitudinilor lor creative. Situațiile de instruire sunt intervenții asupra personalității umane în devenire. Copiii trebuie pregătiți pentru lumea viitorului. Aceasta presupune și schimbarea cadrului didactic. Educatoarea are ca scop să incite capacitățile de inițiativă ale copiilor, să-i plaseze pe aceștia în centrul unor experiențe integrale de învățare, trăire, comunicare, evaluare, acțiunea să fie înaintea vorbei pentru a nu forma pseudonoțiuni legate de cuvinte goale.

Realizarea obiectivelor educației timpurii depinde în mare măsură de calitățile și competențele educatorului, care, prin acțiunile sale, prin personalitatea sa, reprezintă un model pentru copil, un sprijin pentru familie, un factor de cultură în comunitate. Educatorul îndeplinește o misiune de o importanță deosebită – aceea de a asigura formarea și pregătirea copilului către viață [7, p. 7].

Cadrul didactic este cel care orientează, sprijină copilul în satisfacerea necesităților și intereselor lui, îi creează oportunități de relaționare interpersonală, de cunoaștere de sine și a mediului înconjurător.

Există numeroase clasificări în domeniul formelor de organizare. Forme de organizare ce pot fi folosite prin combinare în proiectele de activități:

A. după modul de repartizare a sarcinilor: frontale, diferențiate, individuale.

B. după modul de participare: colectiv, pe grupe, individual.

C. după modul de conducere a activității: dirijate de educator, dirijate de echipa de specialiști/parteneriat, dirijate prin programe de instruire, independente [1, p. 33].

Este cunoscut faptul că eficiența activității didactice depinde de opțiunea pentru forma de organizare a întregului demers didactic. Conform lui Sorin Cristea, aceasta reprezintă o modalitate de proiectare a procesului de învățământ la nivelul dimensiunii operaționale, în diferite contexte (frontale-grupale-individuale), conform obiectivelor pedagogice [2, p. 178].

Formele de organizare se referă la ansamblul modalităților specifice de realizare a activității didactice educator-copil în diferite context educaționale, în conformitate cu obiectivele instructive-educative prestabilite.

Organizarea frontală, accentul cade pe activitatea educatorului/cadrului didactic, care dirijează și îndrumă activitatea copiilor. Copiii au mai mult un rol pasiv fără posibilități de diferențiere a instruirii. Sarcinile de lucru, timpul, instrumentele și suportul de inițiere sunt de obicei comune. Pot fi introduse anumite diferențieri la nivelul tipului de întrebări formulate și la nivelul timpului de organizare a răspunsurilor;

Organizare în grup, se practică doar pe parcursul realizării unei sarcini. Fiecare grup își desfășoară activitatea independent de celelalte, prin cooperarea dintre membrii săi. În funcție de componența lor, grupele pot fi: omogene (alcătuite din copii de același nivel de pregătire) sau eterogene (alcătuite din copii de nivele diferite de pregătire). Opțiunea pentru un anumit tip de grup este determinată de obiectivele urmărite: grupul omogen este mai profitabil în ceea ce privește dezvoltarea intelectuală a copiilor; grupul eterogen este mai adecvat în ceea ce privește integrarea socială a copiilor formarea deprinderilor de cooperare și de colaborare.

Organizarea pe grupe a copiilor se realizează în anumite etape ale activității, de exemplu: dobândirea sau consolidarea cunoștințelor, prin efectuarea de experimente, de observații, elaborare de proiecte, etc. Sarcina de lucru poate fi comună, identică pentru toate grupele sau diferențiată de la un grup la altul. Condiția esențială a eficienței activității grupelor este inițierea copiilor în tehnicile colaborării. Din punct de vedere pedagogic se recomandă o echilibrare a celor două forme.

Organizare individuală presupune ca fiecare copil să realizeze sarcini independent de colegii săi. Sarcinile de lucru pot fi în acest caz: comune pentru toți copiii, diferențiate pe categorii de copii, individualizate (personalizate).

Standardele educaționale orientează educatoarele în procesul de participare și sprijinire a creșterii și dezvoltării normale și depline a copiilor, fiind niște repere generale ale dezvoltării acestuia și nicidecum trasee strict individuale de dezvoltare [6, p. 5].

Exigente psihopedagogice și ergonomice privind organizarea grupei de copii

Grupa de copii reprezintă o formațiune psiho-socială, structurată după criteriul particularităților de vârstă ale copiilor, caracteristici: are un număr de indivizi care se află în interacțiune; educatoarea desfășoară activități organizate în scop comun întregii grupe; fiecare copil îndeplinește roluri comune grupului, dar și individualizate; copiii relaționează fiind implicați în

activități comune; grupa utilizează o serie de resurse în comun; implicarea într-o activitate comună dezvoltă în timp norme și valori care reglementează comportarea comună.

Poziția educatoarei este foarte importantă. Personalitatea educatoarei trebuie privită din interiorul grupului, prin formularea judecăților de valoare este un model pentru cei mici.

Perspectivă de abordare a grupei de copii:

- *perspectiva didactică*, gradul de implicare și dirijare a educatoarei în raport cu activitatea copilului: activitățile comune implică cel mai mare grad de dirijare din partea educatoarei, fie că activitatea se desfășoară frontal, pe grupuri sau individual. În cadrul activităților dirijate se pune accent pe participarea tuturor copiilor. Organizarea și realizarea acestor activități presupune o conducere, o îndrumare permanentă și un control din partea educatoarei.

- *perspectiva psihosocială*, pune accent pe socializarea copiilor, în vederea dezvoltării comportamentului social și a personalității acestora.

La nivelul grupei de copii distingem următoarele *tipuri de relații*:

1. relații de intercunoaștere (interacțiuni ce vizează formarea unor imagini despre colegii din cadrul grupului și implicit cu privire la propria persoană);

2. relații de intercomunicare (schimburi reciproce de informații între indivizii ce compun grupul);

3. relații socioafective preferențiale (relații de simpatie/antipatie, de atracție/respingere);

4. relații de influențare (determinate de normele și regulile ce reglementează activitatea grupului)

Modele de aranjare spațială a grupei de copii:

- aranjarea clasică este o aranjare utilă pentru strategiile expositive; este bună pentru instruirea tradițională. Dezavantaje: copiii sunt, de regulă, mai pasivi ;

- aranjare în cerc, fără mese: dispar mesele ce funcționează ca niște bariere; acest tip de așezare duce la crearea unei atmosfere de dialog.

- aranjare în semicerc: educatorul are posibilitatea de a interacționa cu toți copiii. Dezavantaje: necesită mult loc, iar în cazul în care se distribuie scaune și în partea inferioară a potcoavei, cei ce le vor ocupa nu se mai pot vedea, distanțele mari între participanți.

Însuși mediul educațional este un bun educator pentru copiii mici. Mediul constituie contextual fizic, cultural, social în care se realizează educația copilului. El trimite permanent mesaje copilului, cele mai multe dintre ele fiind esențiale pentru formarea acestuia și constituie elementele de bază în experiența lui de viață [5, p. 66].

Activitățile educaționale organizată pe zone, centre de interes, centre de activitate sau domenii de activitate, sala de grupă devine un cadru adecvat situațiilor de învățare, stimulând interesul pentru cunoaștere prin descoperire și explorare. Structurarea experiențelor copilului pe domenii de

activitate presupune stimularea interesului copilului, satisfacerea aspirațiilor, nevoilor acestuia, amenajarea grupei în centre de activitate/interes: Bibliotecă, Știință, Arte, Construcții, Joc de rol, Nisip și apă.

Centrul „Bibliotecă” este spațiul în care copiii își exersează limbajul sub toate aspectele sale (vocabular, gramatică, sintaxă, înțelegerea mesajului), în timp ce comunică (verbal sau nonverbal) sau asimilează limbajul scris. Copiii își dezvoltă motricitatea fină, abilitățile de interacțiune cu semenii lor, curiozitatea și interesul, inițiativa și creativitatea. Acest centru trebuie să fie de dimensiuni medii, dotat cu scaune, covorașe, perne, o masă de scris și desenat unde copiii pot scrie felicitări. Așezate ordonat pe rafturi, cărțile trebuie expuse astfel încât, copiii să le găsească cu ușurință, să aibă acces la ele și să-și poată alege una la care să privească în liniște, așezați pe covor. Pentru a-i stimula pentru citit și scris, centrul poate fi decorat cu diverse forme ale cuvântului scris sau tipărit, căci imaginile și cuvintele ajută copilul de toate vârstele să înțeleagă importanța scrisului și cititului. Alături de cărți, educatoarea poate îmbogăți centrul cu alte materiale: litere din autocolant, litere decupate din ziare, reviste, ambalaje, pe care copiii le decupează și formează silabe sau cuvinte. De asemenea, copilul are la îndemână, în acest centru, o mulțime de creioane, carioca, hârtie liniată și neliniată. În acest centru copiii creează povești cu ajutorul materialelor și a păpușilor pe degete, care pot fi înregistrate și apoi audiate cu toată grupa. La masă, copiii pot confecționa cărți, scrie, dar mai ales, desena.

Multe săli de grupă sunt dotate cu televizoare, dar utilizarea acestora trebuie făcută cu multă precauție. Televizorul trebuie introdus pentru a completa cunoștințele copiilor, și nu ca un element concurent pentru activitățile din sala de grupă, în scopul vizionării desenelor animate.

Centrul „Științe” dezvoltă gândirea logică, înțelegerea relațiilor dintre obiecte și fenomene, exersarea capacității de a rezolva probleme, familiarizarea și aplicarea cunoștințelor și deprinderilor elementare matematice, cunoașterea și înțelegerea lumii vii. În acest centru este util să existe un spațiu pentru expunerea permanentă a materialelor din natură (ghinde, pietre, scoici, semințe, fructe, legume, cereale, colecții de insecte, ierbare etc.), un loc pentru animale vii (acvariu cu pești, broscuțe țestoase). În acest centru, copiii își formează cunoștințe matematice, durabile și utile, prin utilizarea de jocuri cu numere, dominouri, puzzle-uri, jocuri Lotto, jocuri matematice, rigle, rulete, cântare, balanțe, piese lego, table magnetice cu numere, etc.

Centrul „Arte” contribuie o dezvoltare globală a copilului. Gama de materiale din acest centru poate cuprinde: blocuri de desen, hârtie de toate dimensiunile și culorile, creioane colorate, acuarele, foarfece, pastă de lipit, planșete, plastilină, cocă, coloranți alimentari, autocolant, sfoară, sârmă, gheme de lână divers colorate, casetofon, radio, casete sau CD-uri cu muzică, muzicuțe, fluiere, tamburine. În acest centru li se oferă copiilor posibilitatea să exerseze pictura cu degetele, cu buretele, cu dopuri sau rulouri de carton, imprimă materiale textile, pictează cu ceară,

modelează, confecționează colaje. În amenajarea acestui spațiu, educatorul va asigura confortul și intimitatea copiilor.

Centrul „Joc de rol” asigură dezvoltarea socio-emoțională a copilului. Prin exercitarea diferitor roluri copiii refac locuri, evenimente, imită comportamente; reproduc lumea așa cum o înțeleg ei, repetă, reinterpretează, reproduc și retrăiesc experiențe. Jocul de rol îi ajută pe copii să-și exprime și să-și gestioneze emoțiile, să comunice cu ceilalți, să accepte diversitatea. În acest centru se pot desfășura activități de gătit și de cunoașterea hranei. Este necesar un spațiu în care să nu se joace în mod frecvent copiii, să fie un loc sigur și ușor de supravegheat. Activitățile de gătit reprezintă distracție, relaxare pentru copii, la copii se dezvoltă senzațiile (în mod special cel olfactiv și gustativ).

Centrul „Construcții” mijlocește dezvoltarea cognitivă, socio-emoțională, fizică, creativitatea și perseverența, prin activitățile individuale sau de grup. Spațiul alocat acestui centru trebuie să fie destul de mare pentru ca un grup de copii să poată lucra aici împreună sau fiecare separat, fără ca să se intersecteze. E de preferat să existe un covor care să acopere podeaua, pentru a reduce zgomotul făcut de blocurile de lemn sau cele de plastic în cădere. Este necesar ca cuburile să fie așezate pe rafturi, sortate după formă și mărime, iar rafturile cu materiale de construcții să fie marcate și etichetate cu forma și mărimea pieselor. De asemenea, centrul poate fi decorat cu imagini care reprezintă construcțiile pe care le vor realiza copiii: poduri, nave cosmice, vapoare, blocuri etc. Centrul trebuie dotat și cu jucării de tip mijloace de locomotie, de diferite mărimi. Dezvoltând-și gândirea creatoare, imaginația, copiii își formează concepte matematice referitoare la mărime, formă, înălțime, volum, spațiu, direcție, echilibru, măsurare, numărătoare, ordonare.

Centrul „Nisip și apă” este gazda experiențelor care asigură dezvoltarea fizică a preșcolărilor. În sala de grupă, copiilor trebuie să li se ofere posibilitatea de a explora senzația atingerii nisipului și apei, fiecare sală ar trebui să fie dotată cu suporturi pentru nisip sub diverse forme, cuve din plastic, ligheane, deoarece copiii se simt atrași de nisip și apă, indiferent de vârstă. Masa cu nisip și apă trebuie să fie înaltă, până la talia copilului, iar podeaua unde aceasta este plasată trebuie acoperită. La dispoziția copiilor trebuie puse prosoape, măști și fârașe pentru a strânge nisipul și apa, ori de câte ori este nevoie. Materialele și accesoriile care se folosesc la acest centru cuprind: vase și unelte, materiale din natură, substanțe lichide sau solide, care se dizolvă. Masa cu nisip trebuie pusă într-un loc mai retras, deoarece pot transporta pe încălțăminte nisip, sau pot luneca din cauza apei. Din acest motiv și materialele de curățenie trebuie așezate la îndemâna copiilor pentru a-i învăța să le folosească [4, p.72].

Or, ambianța în care copilul își trăiește direct experiența de viață trebuie să pregătească un climat socioafectiv, punând preșcolarul în fața mai multor posibilități dintre care el trebuie să aleagă, să decidă ceea ce i se potrivește. Criteriul principal care stă la baza amenajării unei săli de

grupă este spiritul critic al copilului. Acesta trebuie să exploreze posibilitatea rămânerii în sală pentru mai mult timp, precum și a revenirii în spațiul educațional. Ochiul critic al copilului vede, explorează, analizează și interpretează încă din primele secunde spațiul în care urmează să fie primit și își exprimă acordul sau dezacordul de a intra în sală prin intenția de a face sau nu primii pași.

Bibliografie:

1. COLCERIU, L. Metodica predării activității instructiv educative în grădinițe. Detalierea temelor pentru definitivat, 2010.
2. CRISTEA, S. Dicționar de termeni pedagogici. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1998.
3. Curriculum pentru Educație Timpurie. / coord.: Guțu Vl. și Vrânceanu M.; autori: Pavlescu M. [et. al.]. Aprobate de către Consiliul National pentru Curriculum, 01 noiembrie 2018, MECC, Chișinău, 2018.
4. Ghid de implementare a Curriculumului pentru Educație Timpurie, a Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani din perspectiva Cadrului de referință pentru educație timpurie. Chișinău: ME, 2019.
5. Ghidul cadrelor didactice pentru educație timpurie și preșcolară/ME, Ed. A 2-a. Chișinău: S.n, (Tipogr. „Vite-Jesc”), 2014.
6. Standarde de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani. / coord. Guțu Vl., Vrânceanu M.; autori: Pavlenco M. [et. al.]. Aprobate de către Consiliul National pentru Curriculum, 25 octombrie 2018, MECC, Chișinău, 2018.
7. VRÎNCEANU, M. (coord.) 1001 idei pentru o educație timpurie de calitate. Ghid pentru educatori. ME-PRODIDACTICA-CNETIF, 2013.